

О. Г. Аркуша

Барвінський Олександр Григорович

БАРВІНСЬКИЙ Олександр Григорович (псевд.: Подолянин, Австрієць, Verax та ін.; 08. 06. 1847, с. Шляхтинці, нині Гніздичка Терноп. р-ну Терноп. обл. - 25. 12. 1926, Львів) - історик, громадсько-політичний діяч, педагог. Чоловік [Євгенії](#), батько [Василя](#), [Богдана](#) та [Олександра](#) Барвінських. Голова НТШ (1893-97). Народився у священиц. сім'ї, що належала до відомого роду Барвінських, який від 17 ст. визначився як укр. (русинський). Закін. гімназію в Тернополі та філос. факультет Львів. університету (1868). У студент. роки брав участь в укр. громад. житті, був головою відновленої львів. «Громади», співзасн. часопису «Правда» (1867). Налагодив контакти з діячами укр. руху в Рос. імперії, зокрема з лідерами «Старої громади» В. Антоновичем та О. Кониським. Від 1868 вчителював у Бережанах, від 1871 - в Тернополі. У 1870-80-х рр. разом із братом Володимиром розробляв програми народниц. руху в Галичині, стояв біля витоків г. «Діло». Згодом керував групою львів. народовців, організував наук. рух на Тернопільщині. 1891-1907 - депутат Держ. Ради у Відні, одночасно 1894-1903 - депутат Галиц. сейму. Б. розпочав вид. «Руської історичної бібліотеки» (1886), де друкувалися дослідж. з історії України та українського народу. Брав участь в укр.-польс.-австр. переговорах, які призвели до створення т. зв. нової ери (1890), що мала на меті досягти порозуміння між поляками й галиц. українцями, дати їм можливість політ. й культурно-екон. розвитку. Відстоював широке бачення заг.-укр. питання з урахуванням міжнар. відносин, укр.-польс.

порозуміння, європеїзацію укр. суспільства, виступав за активну політику українців у Галиц. сеймі та Держ. Раді, союз укр. політиків із ГКЦ, проти русофіл. настроїв в укр. політиці. Після невдачі «нової ери» продовжував наполягати на потребі укр.-польс. порозуміння, через що як політик втратив популярність серед галиц. українців. 1896 очолив Католиц. русько-нар. союз (1901 реорганіз. у політ. товариство «Руська Громада», а 1911 - у Християн.-сусп. партію), редагував орган цього політ. напрямку - часопис «Руслан» (1897-1914). У різні періоди Б. керував діяльністю провідних укр. культ.-осв. та наук. т-в у Галичині: був одним з ініціаторів реорганізації НТШ та редактором перших 4-х томів «Записок НТШ»; головою Укр. пед. товариства (1891-96) та редактором ж. «Учитель» (1889), «Дзвінок» (1890); в. о. голови (кін. 1884 - поч. 1885), заступник голови «Просвіти» (1889-95). У 1893- 1918 працював у «Руській Бесіді». Був чл. Крайової шкіл. ради, де відстоював укр. інтереси у шкільництві, сприяв запровадженню в укр. шкільні підручники фонетич. правопису й термін «україно-руський». 1917 Б. іменований довічним членом австр. Ради Панів. 1918- 19 очолював Держ. секретаріат освіти в уряді ЗУНР. Після падіння укр. державності відійшов від політики й зосередився на літературознав. дослідженнях.

Основні праці

Літопис суспільної роботи і сили Русинів австрійських. Л., 1885;
Ставропігійське Братство Успенське у Львові, його заснування, діяльність і значення церковно-народне. Л., 1886; Ілюстрована історія Руси від найдавніших до нинішніх часів після руських і чужих істориків. Л., 1890;
Історія України-Руси. Л., 1904; Історичний огляд засновин Народного Дому у Львові. На основі джерел. Л., 1908; **Спомини з мого життя. Ч. 1-2. Л., 1912; 1913;** Оповідання з всесвітньої історії (Стародавньої і середньовічної). Ч. 1. Берлін, 1923; **Нововічна доба. Ч. 2. Берлін, 1924.**

Рекомендована література

- 1. Левицкий И. Е. Александр Барвинский в истории культурного движения русского народа на Прикарпатье. Л., 1901;**
- 2. Павлишин С. Сага роду Барвінських // Вісн. НТШ. 1994. Т. 38-39;**
- 3. Її ж. Олександр Барвінський. Л., 1997;**
- 4. Аркуша О. Олександр Барвінський: До 150-річчя від дня народж. Л., 1997;**
- 5. Служинська З. Рід Білинських. Л., 1998;**
- 6. Онопрієнко В., Реєнт О., Щербань Т. Українське наукове товариство. К., 1998;**

7. Олександр Барвінський 1847– 1927 // Мат. конф., присвяч. 150-річчю від дня народж. Олександра Барвінського, Львів, 14 травня 1997. Л., 2001.

Бібліографічний опис:

Барвінський Олександр Григорович / О. Г. Аркуша // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. - К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2003. - Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-40500>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).